

1. אלעודה [REDACTED]
2. דלו [REDACTED]
3. חמדאן [REDACTED]
4. חמדאן [REDACTED]
5. גאנס [REDACTED]
6. גאנס [REDACTED]
7. גאנס [REDACTED]
8. גאנס [REDACTED]
9. גשאש [REDACTED]
10. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר ע"ר
ע"י ב"כ עו"ד תהילה מאיר ו/או דניאל שנהר
ו/או נדי דקה ו/או מאיסא בו סאלח-אבו עכר
ו/או נאדין אבו ערפה ו/או עלמא אלימלך
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר ע"ר
רח' אבו עובידה 4, ירושלים 97200
טל': 02-6283555 ; פקס: 02-6276317
דוא"ל: t.meir@hamoked.org.il

העותרים

נ ג ד

המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית
על ידי פרקליטות המדינה,
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טל': 02-6466590 ; פקס: 02-6467011

המשיב

הודעת עדכון מטעם המשיב

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד (כב' השופטת ד' ברק-ארז) מיום 25.12.24 ולארכה שנתבקשה, מוגשת בזאת הודעת עדכון מטעם המשיב כדלקמן.
2. עניינה של העתירה בבקשת העותרים כי בית המשפט הנכבד יוציא מלפניו צו על-תנאי אשר יורה למשיב ליתן טעם:

"מדוע לא יבוטלו, או לכל הפחות יצמצמו למידה סבירה, ההגבלות הגורפות המוטלות על כניסתם של חקלאים פלסטינים למרחב התפר מאז פרוץ המלחמה ביום 7.10.2023".

3. נזכיר כי ביום 29.5.24 (לאחר הגשת העתירה) התקבלה החלטה על ידי המפקד הצבאי לפיה גורמי המשיב ייערכו לפתיחה מדורגת של שערים חקלאיים (חמישה שערים באותו שלב), החל מיום 23.6.24. בהתאם, ביום 25.6.24, הגיש המשיב תגובה מקדמית לעתירה במסגרתה טען כי שעה שחל שינוי בתשתית העובדתית העומדת בבסיס העתירה דומה כי דין העתירה להימחק.

עוד נמסר באותה התגובה כי פתיחת שערים נוספים תקבע בהתאם להערכת המצב העיתית, התקדמות פעולות התשתית במרחב, ובכפוף לצרכי הביטחון ומכלול השיקולים הנוגעים לעניין.

לחלופין, ביקש המשיב בתגובתו כי יתאפשר לו לשוב ולעדכן את בית המשפט הנכבד בדבר התקדמות יישום ההחלטה האמורה מיום 29.5.24 ומתווה פתיחת השערים.

4. לאחר שהוגשה תגובת העותרים קבע בית המשפט הנכבד כי "בהתחשב באמור בפסקה 20 לתגובה המקדמית מטעם המדינה ולנוכח עמדת העותרים – המדינה תגיש הודעת עדכון מטעמה עד ליום 5.9.2024".

5. עוד נזכיר בקצרה את הרקע לסעדים המבוקשים בעתירה. כך, בעקבות מתקפת הטרור הרצחנית ביום 7.10.23, ולאחר שהתקיימה הערכת מצב ביטחונית בשל פרוץ מלחמת "חברות ברזל", הוחלט כי יוארך הסגר שהוטל במהלך חגי תשרי, אשר הורה על צמצום כניסת פלסטינים מאזור יהודה ושומרון לישראל ולמרחב התפר. זאת עד להודעה חדשה ובהתאם למדיניות המתעדכנת מעת לעת על בסיס הערכות מצב עיתיות (להלן: **פקודת הסגר**).

פקודת הסגר קובעת כי במהלך תוקפה מותלה תוקפם של כלל היתרי הכניסה לישראל ובענייננו למרחב התפר, למעט אוכלוסיות הומניטריות ייחודיות ואוכלוסיות נוספות החיוניות להמשך התפקוד התקין של המשק הישראלי, והכל כפי המוגדר באופן מפורש בנספחי הפקודה.

נוכח הערכת המצב הביטחונית והאיומים הביטחוניים המתגברים בתקופת המלחמה, וכן על רקע שינויים בפריסת סדר הכוחות של פיקוד מרכז והסיכון המוגבר מכניסה למרחב התפר באותה העת, הוחלט שלא להחריג מפקודת הסגר, בין היתר ובהקשר לענייננו, בעלי היתרי כניסה למטרות חקלאות במרחב התפר.

אם כן, בהתאם לפקודת הסגר והארכתה, השערים החקלאיים אשר נותנים מענה בעיקרם לבעלי היתר חקלאי, נותרו סגורים.

6. עוד כפי שנמסר על ידי המשיב בתגובתו האמורה - על רקע הימשכות המלחמה ומדיניות הסגר נבחנת מדיניותו מעת לעת. כך, כאמור, הוחלט על תיאום עבודות מסיק בגזרת ג'נין ואפרים ביום 17.11.23, וכן הוחלט על ידי המפקד הצבאי כי תבוצע עבודת מטה, אשר תכלול מיפוי כלל הצרכים במרחב התפר, ובחינה של משמעות פתיחת השערים החקלאיים באופן מדורג (שכן עד להחלטה זו נותרו השערים החקלאיים סגורים והכניסה למרחב התפר התאפשרה רק באמצעות שערי מרקם החיים או תיאום פרטני).

כך וכפי שנמסר, בעקבות עבודת המטה האמורה, ביום 29.5.24, החליט המפקד הצבאי לאפשר כניסה הדרגתית ומבוקרת של חקלאים למרחב התפר בגזרת אפרים ומנשה, בכפוף להיעדר מניעה ביטחונית פרטנית ולאחר זיהוי באמצעות כרטיס חכם. נקבע כי בשלב הראשוני

תתאפשר כניסה לצרכי חקלאות הדורשת עיבוד יום-יומי, תוך ביצוע ביקורות להבטחת עמידת החקלאים בתנאי ההיתר, ואי-ניצול ההיתר לרעה, לדוגמא: לשם כניסה שלא כדין לישראל.

באותו השלב, הוחלט על פתיחה מדורגת של חמישה שערים כאמור: שער עתיל, שער שוויכה, פרעון, פלמה דרום ושער חבלה צפון.

7. בהודעת העדכון שהוגשה על ידי המשיב ביום 5.9.24, נמסרו נתונים הנוגעים לשערים שנפתחו כאמור, לרבות שעות הפתיחה וכמות ממוצעת של בעלי ההיתרים שעוברים בשערים ליום, כאשר עד לאותו מועד הונפקו כ-520 היתרים חקלאיים. עוד מסר המשיב כי במסגרת הערכת המצב שהתקיימה ביום 24.7.24, החליט המפקד הצבאי שבמהלך חודש ספטמבר ייפתחו חמישה שערים נוספים למעבר בעלי ההיתרים חקלאיים – שער עכבה, שער פלמה צפון, שער סלמן, שער בית אמים ושער אורנית.

אלא, וכפי שפורט בהודעת העדכון האמורה, שבעקבות המצב הביטחוני המורכב באותה העת, האירועים הביטחוניים שהתרחשו בטולכרם ועציון, ניסיונות הפיגועים שנמנעו והמבצע שהתנהל בגנין באותה עת, החליט המפקד הצבאי בהערכת מצב ביטחונית שהתקיימה בתחילת חודש ספטמבר כי נדרש להמתין בטרם ייפתחו שערים נוספים. וזאת, עד לאחר תקופת החגים ולקראת תקופת המסיק, שבמהלכה נערך המשיב גם לפתיחת שערים עונתיים. זאת, בכפוף להערכת המצב הביטחונית באותה עת.

לאור האמור, ביקש המשיב כי יתאפשר לו לשוב ולעדכן את בית המשפט הנכבד בדבר התקדמות יישום החלטותיו מיום 29.5.24 ומיום 24.7.24, עד ליום 13.11.24.

8. ביום 22.9.24 הוגשה תגובת העותרים להודעת העדכון מטעם המשיב מיום 5.9.24, לאחר שהתקבל אישורו של בית המשפט לכך, ובאותו היום קבעה כבוד השופטת ד' ברק-ארז כי המשיב יגיש תגובתו לתגובת העותרים עד ליום 29.9.24, וכן יתייחס המשיב בתגובתו "..." בין היתר, לאמור בפסקה 19 לתגובה מטעם העותרים, ביחס למועדי עונת המסיק ולמענה הניתן לכך.

9. בתגובת המשיב שהוגשה ביום 1.10.24 נמסר כי פקודת הסגר נבחנת על ידי המשיב מעת לעת ומתעדכנת על בסיס הערכות מצב ביטחוניות עתידיות, בעוד שהעדכון האחרון של הפקודה נחתם ביום 10.6.24, והיא נבחנה לאחרונה בסוף חודש ספטמבר. עוד צוין כי על פי קמ"ט חקלאות אין מניעה להתחיל את עונת המסיק בחודש נובמבר, ולפיכך לא צפויה פגיעה בחקלאים המבקשים למסוק את הזיתים ככל שהשערים ייפתחו **בסוף חודש אוקטובר 2024**, כפי שהודיע המשיב כי בכוונתו לעשות, בכפוף למצב הביטחוני העדכני. כמו כן, בהתייחס למסיק של הזיתים המשמשים להכנת זיתים שחורים כבושים, מבדיקת גורמי המשיב עלה כי לא מוכרת כל בקשה מטעם חקלאים פלסטיניים לכניסה למרחב התפר לשם קיום מסיק מוקדם, וככל שיתקבלו בקשות לקבלת היתר כאמור, אלו יטופלו וייבחנו בהתאם לנסיבות הפרטניות שיעמדו בבסיס הבקשה.

10. לאחר שהוגשה תגובת המשיב, נקבע בהחלטת בית המשפט כי המשיב יגיש "הודעת עדכון נוספת מטעמו עד ליום 3.11.24, ובה יתייחס, בין היתר, למספר הבקשות שהוגשו לכניסה למרחב התפר לצורך ביצוע מסיק, ולמספר ההיתרים שניתנו לצורך כך".

11. בהודעת עדכון מטעם המשיב שהוגשה ביום 4.11.24 נמסר כי החל מיום 29.10.24, ולקראת תקופת המסיק, נפתחו שערים רבים בגזרות ג'נין ואפרים, שם מצויות מרבית הקרקעות החקלאיות במרחב התפר, כדי לאפשר לבעלי ההיתר מעבר בהם בתקופה זו. כן נמסר עדכון באשר להיקף היתרי הכניסה למרחב התפר שהונפקו לצרכי המסיק והיקף מימושם, כך שמרבית הבקשות שהוגשו התקבלו ונענו בחיוב על ידי גורמי המשיב, ואלו שסורבו התבססו על מניעה ביטחונית שקיימת בעניינם של המבקשים. בהתחשב בכך שעונת המסיק עתידה להסתיים בסוף דצמבר, נתבקש על ידי המשיב לשוב ולעדכן באשר להתקדמות מתווה פתיחת השערים הנוספים למעבר בעלי ההיתרים חקלאים עד ליום 5.1.25.

12. ביום 11.11.24 הוגשה תגובת העותרים להודעת העדכון האמורה מטעם המשיב, וביום 13.11.24 קבעה כב' השופטת ד' ברק-ארז כי המשיב יגיש תגובתו לתגובת העותרים, בין השאר בהתייחס לאמור בפסקה 26 בתגובת העותרים.

13. בתגובה מטעם המשיב שהוגשה ביום 26.11.24 נמסר כי המתווה המופעל על ידי המשיב מאפשר הגעה של כלל החקלאים לאדמותיהם (אף אם לא דרך השער הסמוך ביותר לחלקתם), תוך איזון אל מול היקף הכוחות שיש להקצות לפתיחת השערים; וכי היתרי המסיק מתקבלים על בסיס רשימות המועברות על ידי הקישור הפלסטיני למת"ק הרלוונטי. כן נמסר עדכון באשר להיקף היתרי הכניסה למרחב התפר שהונפקו לצרכי המסיק והיקף מימושם, והובהר כי בעיות וקשיים שעלו על ידי חקלאים פלסטיניים טופלו בזמן אמת על ידי הגורמים הרלוונטיים. עוד במסגרת התגובה ניתן מענה לטענות הקונקרטיות שעלו במסגרת תגובת העותרים ביחס לשערים ספציפיים.

כן חזר המשיב וציין כי בהתחשב בכך שעונת המסיק עתידה להסתיים בסוף חודש דצמבר, המשיב ישוב ויבחן את מדיניותו לקראת סוף תקופה זו, או אז תתקבל החלטה באשר להמשך מדיניות המשיב, פקודת הסגר אשר תהיה עדכנית באותה העת ומתווה פתיחת השערים החקלאיים באופן קבוע בהתאם למצב הביטחוני העדכני הרלוונטי, וביקש כי הודעת עדכון נוספת מטעמו תוגש עד ליום 5.1.25.

14. ביום 27.11.24 קבעה כבוד השופטת ד' ברק-ארז כי "בשים לב למועד הנקוב בפסקה 27 לתגובת המשיב – הודעת עדכון נוספת מטעמו תוגש עד ליום 15.12.2024".

15. בהודעת העדכון מטעם המשיב שהוגשה ביום 17.12.24 נמסר עדכון נוסף באשר להיקף היתרי הכניסה למרחב התפר שהונפקו לצרכי המסיק. כן נמסר כי הרוב המכריע של הבקשות שהוגשו לצורך כניסה למרחב התפר לשם ביצוע המסיק התקבלו ונענו בחיוב על ידי גורמי המשיב, ומרבית הבקשות שסורבו התבססו על מניעה ביטחונית שקיימת בעניינם של המבקשים,

ובכפוף למצב הביטחוני המורכב בתקופה זו, כפי שפורט בהרחבה בתגובות ובהודעות העדכון הקודמות שהוגשו מטעם המשיב. כן נמסר כי בהתחשב בכך שעונת המסיק עתידה להסתיים בסוף חודש דצמבר, המשיב ישוב ויבחן את מדיניותו לקראת סוף תקופה זו, או אז תתקבל החלטה באשר להמשך מדיניות המשיב, בין היתר בהתאם למצב הביטחוני העדכני.

16. לאחר שהוגשה תגובת העותרים להודעת העדכון האמורה, ביום 25.12.24 קבעה כבוד השופטת ד' ברק-ארז כי "בנסיבות העניין, ולאחר שעיינתי בתגובה מטעם העותרים, מצאתי להורות כי המשיב יגיש הודעת עדכון נוספת מטעמו, וזאת עד ליום 5.1.2025."

17. **מכאן להודעת העדכון**; כמפורט לעיל, ביום 29.5.24 (לאחר הגשת העתירה) התקבלה החלטה על ידי המפקד הצבאי לפיה תתבצע פתיחה מדורגת של שערים חקלאיים וכך ביום 23.6.24 החלה פתיחה של חמישה שערים כדלקמן: שער עתיל, שער שוויכה, פרעון, פלמה דרום ושער חבלה צפון.

עוד נמסר באותה התגובה כי הפעלת שערים נוספים תקבע בהתאם להערכת המצב העיתית, התקדמות פעולות התשתית במרחב, ובכפוף לצרכי הביטחון ומכלול השיקולים הנוגעים לעניין ובהמשך לכך החליט המפקד הצבאי שבמהלך חודש ספטמבר ייפתחו חמישה שערים נוספים למעבר בעלי היתרים חקלאיים – שער עכבה, שער פלמה צפון, שער סלמן, שער בית אמים ושער אורנית. כמפורט לעיל פתיחה זו בחודש ספטמבר לא התאפשרה על רקע המצב הביטחוני ואירועים ביטחוניים שהתרחשו באותה העת ועל כן הוחלט להשהות את פתיחת השערים שתוכננה.

כעת ולאחר השלמת עונת המסיק, במסגרתה התאפשרה כניסה לשטחים החקלאיים באופן נרחב כפי שפורט בהודעות העדכון שהוגשו מטעם המשיב, שב המפקד הצבאי לבחון את מתווה פתיחת השערים מספטמבר האחרון.

18. ביום 20.12.24 נערך דיון בפיקוד מרכז בהשתתפות כלל הגורמים העוסקים בעניין במסגרתו נבחנו המצב הביטחוני, סדרי הכוחות ועבודת המטה שנערכה לעניין זה. בסיום הדיון נקבע כי תתבצע פתיחה של שלושה שערים נוספים – שער **פלמה צפון**, שער **אבו סלמן צפון** ושער **בית אמינ**. פתיחת השערים תתבצע החל מיום 20.1.25, וזאת על מנת לאפשר היערכות מתאימה מצד החטיבות לרבות לצרכי היכרות עם השטח לצרכי ביטחון.

יצוין עוד כי בעבודת המטה שנערכה לקראת פתיחת השערים נמצא כי בשטח החקלאי שמשרת **שער עכבה** אין גידולים חקלאיים רב-עונתיים ולפיכך הוחלט כי בהיעדר צורך חקלאי אין לפתוח את השער באופן יומי, והוא ייפתח בהתאם לצורך חקלאי עונתי.

בנוסף, הוחלט כי **שער אורנית**, שנותן מענה למשפחה אחת בלבד, אשר רשאית להיכנס למרחב התפר באופן רכוב בשער זה, יהיה בתיאום מראש עם המשפחה ויפתח פעם או פעמיים בשבוע, בהתאם לצורך. זאת, לאור מאפייני העוברים בשער – 1-3 אנשים בני משפחה אחת. יודגש, כי המרחק בין שער בית אמין ושער אורנית הוא כקילומטר וחצי בלבד.

19. מן האמור עולה כי בשלב זה החליט המפקד הצבאי, לאחר ביצוע עבודת מטה והערכת מצב ביטחונית עיתית, על פתיחת שמונה שערים שיאפשרו את כניסתם של בעלי ההיתרים החקלאיים למרחב התפר. ויובהר, בהתאם למצב המתואר, מתאפשרת כניסה למרחב התפר של **כלל החקלאים בעלי גידולים רב עונתיים באופן קבוע וסדיר**. עוד יובהר כי במסגרת עבודת המטה שנערכה על ידי המינהל האזרחי מופו כל האזורים בהם קיימים גידולים רב עונתיים, והמתווה האמור מספק מענה לכל החלקות. בהתאם לכך, **אין כל צורך בפתיחת שערים חקלאיים נוספים באופן יומי לצורך טיפול בגידולים הרב עונתיים** (להשלמת התמונה, יובהר כי מלבד שערים אלה נפתחים מידי יום אף שערי מרקם חיים עבור תושבי הקבע במרחב התפר).

בהקשר זה לא למותר לציין כי באפשרות חקלאים בעלי גידולים עונתיים לפנות בבקשות לכניסה למרחב התפר **בעונה הרלוונטית ובמידת הצורך יפתחו שערים חקלאיים מתאימים**, והכל כפי שנעשה לדוגמא בתקופת המסיק. יוזכר כי רוב גידולים העונתיים במרחב התפר הם עצי זית, שממילא פיקוד המרכז והמינהל האזרחי נערכים לקראת העונות החקלאיות הרלוונטיות להם באופן סדור.

עוד יצוין כי בעת הזו ישנם 919 היתרים חקלאיים יומיים פעילים לשם כניסה למרחב התפר לצורכי חקלאות, בעוד בחודש ספטמבר 2024 הונפקו 520 היתרים בלבד.

אשר על כן ומן המקובץ עולה כי הלכה למעשה לא קיימת פגיעה באפשרות החקלאים לגדל גידולים חקלאיים במרחב התפר וממילא אין כל עילה להתערבות במדיניות המשיב.

20. **המשיב יטען כי מההתפתחויות המפורטות לעיל עולה, כי התשתית העובדתית העומדת בבסיס העתירה דנן השתנתה שעה שבמועד הגשת העתירה הוגבלה גישת החקלאים למרחב התפר באופן גורף**. אם כן, נוכח השינוי בתשתית העובדתית שביסוד העתירה, המשיב יבקש כי בית המשפט הנכבד יורה על מחיקת העתירה, תוך שמירה על טענות הצדדים (ראו והשוו: בג"ץ 6940/22 אה"ל – ארגון המתמחים לרפואה נ' משרד האוצר (8.8.23); בג"ץ 4006/23 אלחאג' נ' שירות בתי הסוהר (2.1.24)). עוד יצוין, כי ככל שהעותרים יסברו בעתיד שיש עילה לכך, יוכלו העותרים למצות הליכים כנדרש, על בסיס תשתית עובדתית קונקרטית ובהתייחס למדיניות העדכנית של המשיב, וכן לפנות בהליכים משפטיים מתאימים.

הדברים האמורים נכונים ביתר שאת שעה שלעותרים 3-9 הונפקו היתרים לצרכים חקלאיים המאפשרים כניסה למרחב התפר שעתידיים לעמוד בתוקפם עד ליום 31.3.25, כאשר על פי בדיקה שנערכה העותרים 1-2 לא הגישו בקשה לקבלת היתר חקלאי.

21. העובדות המפורטות בהודעה זו יתמכו בתצהירו של תא"ל עופר הינדי, ראש מנהלת קשת צבעים בפיקוד המרכז. תא"ל הינדי אישר את האמור בהודעה, אולם בשל קשיים טכניים לא ניתן לצרף עם הגשתה את תצהירו. על כן יבקש המשיב לצרף את התצהיר התומך בהודעה בימים הקרובים.

היום, ח' בטבת תשפ"ה

08 בינואר 2025

שרון הוואש-איגר, עו"ד
סגנית בכירה א' במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה